

I. M. Жезжкун

Український НДІ лісового господарства і агро меліорації ім. Г. М. Висоцького, м. Харків, Україна

ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЛІСОВИХ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ ДЛЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ДЕРЕВООБРОБНОЇ ГАЛУЗЕЙ

Розглянуто теоретичні аспекти та головні економічні наслідки для лісогосподарської та суміжних з нею галузей в Україні від запровадження податку на лісові землі з одночасним збереженням рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів. Проаналізовано останні зміни в законодавстві України щодо оподаткування лісових земель та теоретично доведено суперечливість для економіки держави введення подвійного їх оподаткування. Обґрунтовано нерівнозначність підходів до оподаткування сільськогосподарських та лісових земель. З'ясовано, що одержувачем фінансової вигоди від введення податку на лісові землі є об'єднані територіальні, насамперед сільські громади, а постраждалою стороною – лісокористувачі: підприємства лісового господарства безпосередньо та деревообробної галузі, малого бізнесу – опосередковано через вірогідність зростання цін на деревину. Встановлено позитивну динаміку впродовж 2016-2018 рр. обсягів податків та виплат до соціальних фондів держави, сплачених підприємствами Державного агентства лісових ресурсів України та визначено в них та в доходах від реалізації продукції, робіт та послуг частку рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів. Розраховано за областями України на 2019 р. прогностичні обсяги земельного податку із вкритих лісовою рослинністю земель. Визначено категорії лісових земель, які не можуть приносити дохід їх користувачу і тому мають бути вилучені з бази оподаткування земельним податком. Запропоновано два шляхи вирішення проблеми подвійного оподаткування лісових земель.

Ключові слова: рентні платежі; земельний податок; лісокористувачі; місцевий та державний бюджети; податкові надходження; економічні втрати.

Вступ. Природно-ресурсна рента в Україні є одним з основних доходів сільських громад, що зумовлено насамперед незначною діловою активністю бізнесу у сільській місцевості. І хоча за останні два роки в умовах децентралізації влади надходження податків до місцевих бюджетів, зокрема і сільських громад, збільшились, держава з другої половини серпня 2018 р. додатково ввела податок на лісові землі. Законом України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств" від 10.07.2018 р., № 2497-VIII (Закон, 2018) з 15.08.2018 р. фактично запроваджено подвійне оподаткування лісових земель. До введення зазначеним законом (Закон, 2018) змін податок з лісових земель стягувався з лісокористувачів у складі рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, тобто безпосередньо від заготівлі лісових ресурсів та під час отримання доходу. Об'єкти оподаткування рентними платежами – заготовлені: деревина в лісостанах, віком понад 40 років; другорядні лісові матеріали (живиця, деревні соки, деревні пні, кора дерев та кущів, деревна зелень); побічні лісові користування (сіно, мед, ягоди, гриби, дикорослі плоди та горіхи, лікарські рослини, лісова підстилка, очерет) та корисні властивості лісів (рекреаційні, оздоровчі послуги, спорт тощо). До місцевих бюджетів надходила час-

тина рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів: за обсяги заготовленої деревини під час рубок формування та оздоровлення лісів (Podatkovi kodeks, 2011) та 37 % від обсягів зрубанної деревини під час рубок головного користування (Закон, 2018). Чистий земельний податок, що надходив до місцевих бюджетів, нараховувався також на нелісові землі у складі земель лісогосподарського призначення: сільськогосподарські угіддя, споруди, адмінбудівлі підприємств лісового господарства, лінії електромереж тощо.

Відповідно до п. 284.1 ст. 284 Податкового кодексу (Podatkovi kodeks, 2011) ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачуються на відповідній території, встановлюють органи місцевого самоврядування. Згідно з п. 277.1 ст. 277 Податкового кодексу (Podatkovi kodeks, 2011) ставка податку за земельні ділянки, розташовані за межами населених пунктів, визначається у розмірі не більше 5 % від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі в адміністративній області. Пізніше Законом про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів ставка податку на лісові землі (п. 274.1 ст. 274 та п. 277.1 ст. 277) з 1 січня 2019 р. обмежується не 5 %, а лише 0,1 % (Закон, 2018а). Пункти 10.2 та 10.3 Закону

Інформація про авторів:

Жезжкун Ірина Миколаївна, канд. екон. наук, ст. наук. співробітник. Email: desna-90@ukr.net

Цитування за ДСТУ: Жезжкун І. М. Подвійне оподаткування лісових земель в Україні та його наслідки для лісогосподарської та деревообробної галузей. Науковий вісник НЛТУ України. 2019, т. 29, № 8. С. 97–101.

Citation APA: Zhezhkun, I. N. (2019). Double taxation of forest lands in Ukraine and its consequences for forestry and woodworking industry. *Scientific Bulletin of UNFU*, 29(8), 97–101. <https://doi.org/10.36930/40290817>

(Zakon, 2018b) також передбачають можливість для місцевих рад взагалі не встановлювати ставку земельного податку на окремі категорії лісових земель, що надає підстави не сплачувати з них земельний податок.

Однак зменшення ставок податку або навіть оподаткування за рішенням місцевих органів самоврядування певних категорій лісових земель за нульовою ставкою не вирішує загальної проблеми запровадження подвійного їх оподаткування та негативних економічних наслідків для лісогосподарської й деревообробної галузей держави.

Треба наголосити, що системи оподаткування лісових земель з одночасним існуванням рентних платежів за використання лісових ресурсів та земельного податку на них немає ні в ЄС, ні в інших розвинених країнах світу (Balakhnicheva & Balakhnicheva, 2017).

Кінець 2018–2019 рр. характеризуються кризовими явищами у лісовому секторі економіки країни: зниженням попиту на продукцію необробленої деревини на внутрішньому ринку за наявності законодавчої заборони на 10 років (2015–2025 рр.) експорту круглого лісу (Zakon, 2015); зменшенням фінансової стійкості лісогосподарських підприємств; наростанням соціальної напруги на підприємствах лісогосподарської галузі через вимушене скорочення чисельності робітників та розмірів оплати праці; зниженням обсягів рубок лісу та відповідно і виплат до бюджету та соціальних фондів країни. Справляння в таких умовах з підприємств лісогосподарської галузі податку на лісові землі, обсяг якого ніяк не корелює з фінансовими результатами їх діяльності, є тягарем, який додатково спонукає галузь до занепаду.

Об'єктом дослідження є взаємозв'язок між управлінськими (фіскальними) рішеннями держави щодо лісових земель та перспективами розвитку лісогосподарської та суміжних галузей економіки країни.

Предмет дослідження – теоретична обґрунтованість та фактичний вплив додаткового запровадження державою податку на лісові землі на підприємства лісового господарства та деревообробної промисловості.

Отже, *метою дослідження* є теоретичний аналіз та визначення практичних економічних наслідків для лісогосподарської та суміжних галузей України від справляння податку на лісові землі одночасно з рентними платежами за спеціальне використання лісових ресурсів і надання пропозицій з усунення виявлених при такому оподаткуванні недоліків.

Для досягнення встановленої мети в роботі:

- розглянуто теоретичні засади та економічні наслідки для суб'єктів господарювання у разі їх подвійного оподаткування, заходи з його усунення;
- визначено істотні відмінності у формуванні доходів із сільськогосподарських і лісових земель, що мають впливати на механізм їх оподаткування;
- проаналізовано динаміку (2016–2018 рр.) обсягів рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів, сплачених підприємствами ДАРЛЮ до державного і місцевого бюджетів та прогнозовано економічні втрати для лісогосподарської галузі від запровадження податку на лісові землі;
- запропоновано два можливих шляхи розв'язання проблеми подвійного оподаткування лісових земель в Україні за умови забезпечення балансу інтересів галузей лісового сектору та територіальних громад.

Матеріал і методи дослідження. Використано методи індукції та дедукції для узагальнення основних теоретичних положень дослідження, а також – формування висновків та пропозицій. Як спеціальні методи дослідження застосовано прийоми та засоби економічної статистики (для встановлення залежностей та опрацювання результатів дослідження); параметричний метод для розрахунків обсягів земельного податку із вкритих лісовою рослинністю земель. Інформаційну базу дослідження становили: закони, кодекси України; нормативно-правові галузеві документи; статистична інформація Державного агентства лісових ресурсів України (ДАРЛЮ), Державного комітету статистики України та наукові статті за розглянутою проблематикою.

Результати дослідження. Подвійне оподаткування (англ. *Double taxation*) передбачає оподаткування одного об'єкта податку окремого платника податків одним і тим же (аналогічним) податком за один і той же проміжок часу, або оподаткування у різних осіб однієї і тієї самої податкової бази зіставними податками (Нордніченко, 2017). У разі запровадження з серпня 2018 р. податку на лісові землі за одночасного справляння рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів маємо оподаткування в рамках національної системи податків та зборів одного об'єкта (лісових земель) аналогічним податком, що справляється на рівні різних адміністративно-територіальних одиниць. Так, рентні платежі за спеціальне використання лісових ресурсів частково надходять до державного бюджету та мають компенсувати витрати держави на відтворення та охорону лісів, а земельний податок – повністю спрямовується до місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад (ОТГ) для фінансування їх соціально-економічних потреб. Однак рентні платежі за спеціальне використання лісових ресурсів в частині проведення рубок формування та оздоровлення лісів та 37 % від рубок головного користування (Zakon, 2018) також справляються на користь ОТГ. Внаслідок цього відбувається подвійне оподаткування лісових земель для одночасного вирішення проблем компенсації втрат держави як власника лісових ресурсів на їх підтримання у належному стані, а також збільшення обсягів фінансування соціально-економічного розвитку територій місцевого самоврядування. Зростаючий завдяки запровадженню земельного податку на лісові землі обсяг податкових стягнень з лісокористувачів – підприємств лісового господарства – негативно впливає на їх фінансову стійкість та можливості виконувати основні господарські функції, стимулює ріст цін на лісопродукцію, а відповідно, знижує рентабельність діяльності підприємств деревообробної галузі, підштовхує процеси банкрутства малих підприємств, котрі не витримують стрімкого росту цін на деревну сировину.

Отже, за одночасного стягнення податку на лісові землі та рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів маємо справу з подвійним юридичним оподаткуванням, коли один і той же платник податків (лісогосподарське підприємство) оподатковується зіставними (подібними) податками відносно одного і того ж об'єкта оподаткування (лісових земель) два або більше разів за один період. Причому подвійне оподаткування не є математичним подвоєнням суми податку, а є надлишковим збільшенням податкового тиску на платників податку (лісокористувачів).

Усунення внутрішнього подвійного оподаткування досягається виключно законодавчим врегулюванням. Підстави уникнення внутрішнього подвійного оподаткування в Україні закладені через систему принципів оподаткування в чинному законодавстві (Horodnichenko, 2017). Запроваджений податок на лісові землі порушує принципи однократності; рівності (вводить податкову дискримінацію відносно лісокористувачів – підприємств лісгосподарської галузі) та економічної обґрунтованості (встановлює податок у спосіб, який впливає на зменшення конкурентоздатності платника податку).

Деякі фахівці (Holian, 2016; Tkachiv, 2018) намагаються довести потреба рівнозначного оподаткування лісових та сільськогосподарських земель, не враховуючи очевидну головну відмінність: дохід з кожного гектара сільськогосподарських земель отримується сільгоспвиробниками щорічно, а в лісовому господарстві – один раз за обіг рубки (40-80 і більше років). Тобто користувачі сільськогосподарськими землями фактично сплачують податок з отриманого у податковому періоді з

одиниці площі доходу, а лісгосподарські підприємства повинні сплачувати під час отримання доходу (рубки лісу) – рентні платежі та додатково земельний податок зі всієї вкритої лісовою рослинністю площі, незалежно від відсутності з неї в податковому періоді доходу.

Окрім теоретичної необґрунтованості запровадження податку на лісові землі одночасно з рентними платежами за використання лісових ресурсів, існують також практичні негативні економічні наслідки для лісгосподарської і деревообробної галузей держави.

Упродовж 2017-2018 рр. загальні рентні платежі за спеціальне використання лісових ресурсів, сплачені підприємствами ДАРЛУ – головним лісокористувачем у країні, становили 826,0 та 1022,2 млн грн, у 2016 р. – 917,9 млн грн, відповідно (табл. 1).

Зниження суми рентних платежів у 2017 р. до рівня попереднього року на 91,9 млн грн (або 10,0 %) зумовлене зменшенням обсягів заготівлі ліквідної деревини від усіх видів рубок на 412 тис. м³ (2,5 %) (Publichnyi zvit, 2017).

Табл. 1. Вклад рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів, сплачених підприємствами Держлісагентства України до бюджетів країни, млн грн – чисельник, % – знаменник (Dovidka, 2019; Publichnyi zvit, 2017)

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Внесено до зведеного бюджету	3299,5	3904,2	4809,7
Внесено до державного бюджету	2055,2 / 100,0	2554,4 / 100,0	3100,9 / 100,0
З них:			
рента за спец. використання лісових ресурсів	461,9 / 22,5	464,0 / 18,2	541,6 / 17,5
Внесено до місцевого бюджету	1244,3 / 100,0	1349,8 / 100,0	1708,8 / 100,0
В тому числі:			
рента за спец. використання лісових ресурсів	456,0 / 36,6	362,0 / 26,8	480,6 / 28,1
Разом рентних платежів	917,9	826,0	1022,2
Сплачено разом до зведеного бюджету та Єдиного соц. внеску	4207,9	5026,5	6211,6

Питома вага рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів у загальній величині зборів за спеціальне використання природних ресурсів (надр, води, землі) за період 1999-2014 рр. коливалась у межах 1,2-3,0 % (Holian, 2016). Частка рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів в обсягах чистого доходу від реалізації продукції, робіт та послуг підприємств ДАРЛУ впродовж 2016-2018 рр. (Publichnyi zvit, 2018) є дещо вищою: 6,0-7,4 %, а внесених до місцевих бюджетів – 2,6-3,7 % (рисунок).

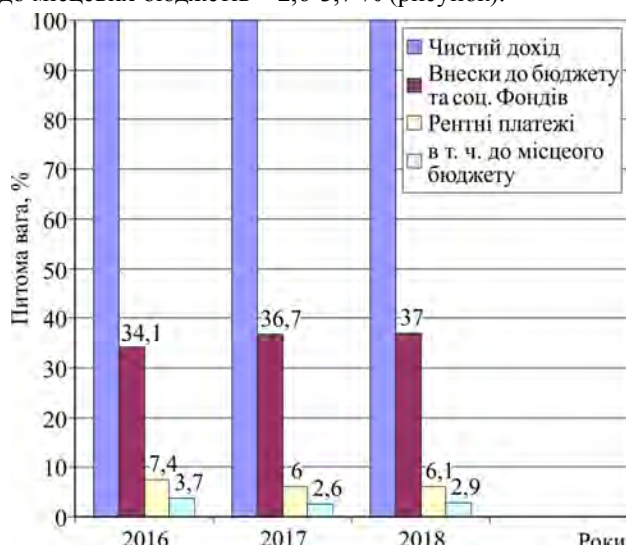

Рисунок. Динаміка частки податків і внесків, рентних платежів у чистому доході підприємств Державного агентства лісових ресурсів України, %

Питома вага рентних платежів, сплачених ними до місцевих бюджетів (аналог земельного податку), становила в сумарних рентних платежах за спеціальне використання лісових ресурсів 43,8-49,7 % (див. табл. 1).

Отже, і до введення податку на лісові землі за останні роки місцеві бюджети отримували значні кошти (від 362,0 до 480,6 млн грн) за користування лісовими землями у вигляді частини рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів (переважно деревини під час рубок лісу). Проте існує думка, що обсяги рентних платежів, які зараз справляються з лісокористувачів, є заниженими та лівова частка лісової ренти присвоюється вертикально інтегрованим підприємницькими структурами, а не перерозподіляються за прикладом передових країн в інтересах територіальних громад (Holian, 2016). Однак у нас у країні склалась інша структура витрат на лісопродукцію, ніж в європейських країнах, де майже половину вартості ресурсу становить рента та сировина. В Україні держава вилучає майже 40 % доходів лісгосподарських підприємств (рисунок) у вигляді податків та зборів. Більш значне підвищення ставок рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів, як складової податків, котре і так відбувається щорічно (у 2017 р. – на 10,4 %, у 2018 р. – на 16,8 %, у 2019 р. – на 50,0 %), автоматично призводить до росту цін на продукцію деревини лісгосподарських підприємств, і далі за ланцюгом, фактично не впливаючи на структуру витрат підприємств.

Якщо держава при здійсненні заходів децентралізації влади прагне підвищити фінансове забезпечення місцевих громад, вона має діяти в інший спосіб, ніж

введення подвійного оподаткування лісових земель через запровадження для лісгосподарської галузі додаткового податку. Наприклад, законодавчо перерозподілити обсяги надходжень коштів до місцевого і державного бюджетів через збільшення відсотків відрахувань з рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів місцевим громадам.

Введення додаткового податку на лісові землі (10674,9 тис. га) (Statystychnyi shchorichnyk, 2017) на користь місцевих громад збільшить податкове навантаження на лісгосподарську галузь тільки із земель, вкритих лісовою рослинністю, ще приблизно на чверть млрд грн (249,8 млн грн) (табл. 2), не враховуючі не вкритих – сіножатей, пасовищ, водойм тощо.

Табл. 2. Прогнозні обсяги земельного податку на 2019 р. із вкритих лісовою рослинністю земель за областями України, тис. грн

№ з/п	Адміністративно-територіальна одиниця	Площа вкритих ліс. рослин. земель, тис. га*	Норм. грош. оцінка 1 га рідлі, грн**	Обсяг зем. податку за ставкою 0,1 %
1	АР Крим	311,5	26 005,0	8100,6
2	Вінницька область	346,5	27 184,0	9419,3
3	Волинська область	624,6	21 806,0	13620,0
4	Дніпровська область	179,2	30 251,0	5421,0
5	Донецька область	184,1	31 111,0	5727,5
6	Житомирська область	1001,6	21 411,0	21445,3
7	Закарпатська область	656,7	27 268,0	17906,9
8	Запорізька область	101,0	24 984,0	2523,4
9	Івано-Франківська область	571,0	26 087,0	14895,7
10	Київська область	655,4	26 531,0	17388,4
11	Кропивницька область	164,5	31 888,0	5245,6
12	Луганська область	292,4	27 125,0	7931,4
13	Львівська область	621,2	21 492,0	13350,8
14	Миколаївська область	98,2	27 038,0	2655,1
15	Одеська область	203,9	31 017,0	6324,4
16	Полтавська область	247,4	30 390,0	7518,5
17	Рівненська область	729,3	21 938,0	15999,4
18	Сумська область	425,0	26 793,0	11387,0
19	Тернопільська область	183,2	29 035,0	5319,2
20	Харківська область	378,3	32 237,0	12195,3
21	Херсонська область	116,3	24 450,0	2843,5
22	Хмельницька область	265,1	30 477,0	8079,5
23	Черкаська область	315,1	33 646,0	10601,9
24	Чернівецька область	236,7	33 264,0	7873,6
25	Чернігівська область	665,7	24 065,0	16020,1
	Разом	9573,9	x	249793,1

Примітки: * – дані на 01.01.2011 р. (Terytoriia, 2011); ** – дані на 01.01.2019 р. (Dovidnyk, 2019).

Разом з цим, у країні заповідники та природні національні парки на площі 1997,4 тис. га (Statystychnyi shchorichnyk, 2017) або майже на чверті (23,7 %) від вкритих лісовою рослинністю земель не надають дохід, але підпадають під земельне оподаткування. Також мають сплачувати податок на лісові землі лісгосподарсь-

кі підприємства південних та східних областей Лісостепової та Степової природних зон, де переважають захисні ліси з обмеженим режимом лісокористування, котрі не заробляють коштів навіть на утримання лісової охорони та до того ж щорічно потерпають від пожеж. Отже, лісокористувачі повинні щорічно сплачувати земельний податок із завідомо збиткових (насамперед, природно-заповідного фонду (ПЗФ)) категорій земель лісового фонду разом з видів земель, котрі принесуть разовий дохід лише у неблизькому майбутньому (площі молодняків та середньовікових лісостанів, загиблих лісових насаджень тощо). Однак у країнах ЄС земельним податком оподатковуються лише лісові землі, котрі надають лісокористувачу або власнику лісу дохід (TSegeľnikova & Lukupa, 2018).

Треба зауважити, що деякі ОТГ з порозумінням віднесли до проблем лісової галузі та встановили мінімальну (0,01-0,02 %) або навіть "нульову" ставку земельного податку для лісових територій ПЗФ. Проте, потрібно вирішити це питання на законодавчому рівні.

Висновки. Для підтримання рівноваги між забезпеченням економічної ефективності лісового сектору країни та одночасним зміцненням господарської і фінансової самодостатності територіальних громад необхідно застосувати ефективний рентний інструментарій фіскального регулювання залучення лісоресурсного потенціалу у господарській обіг. Введення подвійного оподаткування лісових земель через запровадження їх оподаткування з одночасним збереженням рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів є невиправданим як з теоретичної, так і практичної точок зору. Порушуються основоположні принципи оподаткування (однократності, рівності та економічної обґрунтованості), підривається фінансова стабільність господарської діяльності платників податків – лісгосподарських підприємств та поширюється процес банкрутства підприємств малого деревообробного бізнесу сільських територій.

Шляхами розв'язання проблеми із забезпечення підвищення надходжень рентних платежів до бюджетів місцевих громад та непорушення фінансової стабільності галузей лісопромислового комплексу є:

1. Кращий варіант – скасувати введений податок на лісові землі з одночасними законодавчими змінами у Податковому кодексі, що передбачить збільшення частки (%) відрахувань від рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів, котрі спрямовуються до місцевих бюджетів ОТГ.
2. У разі збереження податку на лісові землі законодавчо встановити категорії вкритих лісовою рослинністю земель, які не повинні оподатковуватись земельним податком з причини неможливості через нормативні обмеження отримувати дохід від їх використання (лісові ділянки ПЗФ, захисних, рекреаційних лісів, деревостанів віком до 40 років в експлуатаційній категорії лісів).

Перелік використаних джерел

- Balakhnicheva, L. N., & Balakhnicheva, L. S. (2017). The experience of foreign countries in taxation of land resources. *Siberian Financial School, 121(2)*, 52–57. [In Russian].
- Dovidka. (2019). *Pro vnesennia do biudzhetu podatkov ta oboviazkovykh platezhiv pidpriemstvamy Derzhavnogo ahentstva lisovykh resursiv Ukrainy*. Retrieved from: <https://images.rambler.ru/search?query=Сума податків, сплачених лісовим господарством до бюджету та соціальних>

- [фондів &adult=soft&i=1&utm_source=rambler_search&utm_medium=mixup&utm_campaign=images_up](#). [In Ukrainian].
- Dovidnyk. (2019). *Dovidnyk pokaznykiv normatyvnoi hroshovoi otsinky silskohospodarskykh uhid v Ukraini stanom na 01.01.2019 r.* Retrieved from: <https://land.gov.ua/info/dovidnyk-pokaznykiv-normatyvnoi-hroshovoi-otsinky-silskohospodarskykh-uhid-v-ukraini-stanom-na-01-01-2019/>. [In Ukrainian].
- Holian, V. A. (2016). Charge for natural resources in the face of decentralization: investment aspect. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 7, 7–16. [In Ukrainian].
- Horodnichenko, Yu. V. (2017). Double taxation: its essence and methods of elimination. *Economy and society*, 10, 574–578. Retrieved from: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/99.pdf. [In Ukrainian].
- Podatkovyi kodeks. (2011). *Podatkovyi kodeks Ukrainy*. Redaktsiia vid 22.05.2019 r., № 2628–VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. [In Ukrainian].
- Publichnyi zvit. (2017). *Publichnyi zvit Derzhavnoho ahentstva lisovykh resursiv Ukrainy za 2017 rik*. Retrieved from: <http://komekolog.rada.gov.ua/uploads/documents/35328.pdf>
- Publichnyi zvit. (2018). *Publichnyi zvit Derzhavnoho ahentstva lisovykh resursiv Ukrainy za 2018 rik*. Retrieved from: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=62921&cat_id=32867. [In Ukrainian].
- Statystychnyi shchorichnyk. (2017). Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2017 rik. *Derzhavna sluzhba statystyky*. Retrieved from: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_seu2017_u.pdf. [In Ukrainian].
- Terytoriia. (2011). Terytoriia ta lisystist administratyvno-terytorialnykh odynits Ukrainy stanom na 01.01.2011 r. *Zahalna kharakterystyka lisiv Ukrainy*. Retrieved from: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=62921&cat_id=32867. [In Ukrainian].
- Tkachiv, S. M. (2017). Forestry taxation: problems and perspectives. *Ahrosvit*, 14, 50–54. [In Ukrainian].
- Tsegelnikova, A. A., & Lukyna, E. S. (2018). Procedure for accrual of land tax. Comparison of Russia with foreign countries on the example of the USA, Germany and Sweden. *Molodoy uchyonyj*, 237(51), 308–310. [In Russian].
- Zakon Ukrainy. (2015). *Pro osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання diialnosti subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti, poviazanoi z realizatsiieiu ta eksportom lisomaterialiv vid 09.04.2015 r., № 325*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/325-19>. [In Ukrainian].
- Zakon Ukrainy. (2018a). *Pro vnesennia zmin do Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy vid 22.11.2018 r., № 2621–VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2621-19>. [In Ukrainian].
- Zakon Ukrainy. (2018b). *Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiaknykh zakoniv Ukrainy shchodo stymuliuвання utvorennia ta diialnosti simeinykh fermerskykh hospodarstv vid 10.07.2018 r., № 2497–VIII*. Retrieved from: https://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T182497.html. [In Ukrainian].
- Zakon Ukrainy. (2019). *Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiaknykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pokrashchennia administruvannia ta perehliadu stavok okremykh podatkov i zboriv vid 22.05.2019 r., № 2628–VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19>. [In Ukrainian].

I. N. Zhezhkun

G.M. Vysotskiy Ukrainian Research Institute of Forestry and Forest Melioration, Kharkiv, Ukraine

DOUBLE TAXATION OF FOREST LANDS IN UKRAINE AND ITS CONSEQUENCES FOR FORESTRY AND WOODWORKING INDUSTRY

Land taxation in developed countries is one of the main sources of replenishment of local budgets of territorial communities. However, in Ukraine until August 2018, land tax was levied on forest land as a part of rent payments for the special use of forest resources. Therefore, the introduction of a forest land tax while maintaining rent payments for the use of forest resources actually results in double taxation. In the study general – inductions and deductions and special – statistics and parametric economic methods are used. It is proved that the introduced tax on forest lands violates the principles of taxation enshrined in the legislation of Ukraine: one-off; equality and economic justification. Moreover, the annual levying of a forest land tax that does not generate revenue for the user or provide it once every 40-80 years or more is the path to bankruptcy in the forestry industry. Thus, we have established that forest land is different from agricultural land as the latter provide the user with harvest and, accordingly, income every year. Therefore, significant legislative changes are needed in the payment of forest land tax. It is determined that even before the introduction of the forest land tax in recent years (2016-2018) local communities received substantial (UAH 362.0-480.6 million) tax revenues from rent payments for special use of forest resources, the amount of which increased annually. For the regions of Ukraine for 2019, the land tax on lands covered with forest vegetation at the maximum rate of 0.1 % projected at the amount of UAH 249.8 million. It is emphasized that the tax on forest land due to the increase in prices for timber will negatively affect, in addition to the forestry, also the woodworking industry and small business enterprises in rural areas that work with wood raw materials. According to the results of the study, two ways to solve the problem of double taxation of forest land and its negative consequences for the forest sector of the country are proposed. The first is to abolish the introduced forest land tax with changes in the tax legislation in order to increase the percentage of rent payments for special use of forest resources in favour of local budgets. The second, we provided that the tax on forest lands is maintained, to legislate the categories of land covered with forest vegetation that should not be taxed with the land tax due to the lack of income from them (nature reserve fund; protective forests; forests up to 40 years old).

Keywords: rent payments; land tax; forest users; forestry; local and state budget; tax revenues; economic losses.